

Espoo

7.10.2015

E/342/211/2015

ymv@eduskunta.fi

Ympäristövaliokunnan sähköpostiviesti 23.9.2015

YMPÄRISTÖN- JA LUONNONSUOJELU, ML. METSO, LUONNONSUOJELURAHOITUS**Tausta**

Kansantalouden, huoltovarmuuden ja aluekehityksen kannalta on ensiarvoisen tärkeää tuntea luonnonvarat koko Suomessa. Vasta tämän tiedon perusteella voidaan punnita alueiden käyttöä: eri elinkeinot, suojelu, lisätutkimuksen tarve jne. Natura 2000 -verkoston mineraalivarannot ja -potentiaali ovat suurelta osin kartoittamatta, joten alueiden yhteiskunnallista merkitystä ei voida arvioida kokonaisuudessaan. Kaivostoiminnan aluetaloudellinen merkitys korostuu varsinkin Itä- ja Pohjois-Suomessa, jotka ovat malmipotentialisimpia alueita koko Euroopan unionin alueella - samoilla alueilla on suurin osa Suomen luonnonsuojelualueista.

TEM:n ja YM:n toimesta on v. 2014 valmistunut opas ”Malminetsintä suojelualueilla sekä saamelaiden kotiseutualueella ja poronhoitoalueella” uusi versio. Siinä on seikkaperäisesti esitetty huomioitavat asiat ja tarvittavat toimet suojelualueilla tehtävän malminetsinnän/kartoituksen toteuttamiseen eli lähtökohtana on, että ko. tutkimukset eivät ole poissuljettuja Natura 2000 -alueilla. Malminetsintä voidaan tehdä siten, että luontoarvot eivät vaarannu.

Natura 2000 -verkkoon kuuluvan alueen purkamista voidaan harkita yleisen, painavan syyn perusteella (LSL § 66.2: Jos valtioneuvosto yleisistunnossaan päättää, että hanke on vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä). Tällöin on kysymyksessä tilanne, jossa tunnetaan esimerkiksi merkittävä malmiesiintymä Natura 2000 -verkoston alueella; siis alueen kartoitus ainakin kyseiseltä kohdalta on toteutettu joskus ja alueen käyttötarkoitusta päästään harkitsemaan.

Vertailun vuoksi voidaan myös todeta, että sekä Kanadassa että Australiassa valtion geologiset tutkimuslaitokset (Kanada: Natural Resources Canada, Länsi-Australia: Department of Mines and Petroleum/GSWA) kartoittavat luonnonsuojelualueiden malmipotentialin ennen alueen merkitsemistä luonnonsuojelualueeksi. Näin valtiolla on tärkeimmät kriteerit tiedossa alueen/osa-alueiden käyttötarkoituksesta päätettäessä.

7.10.2015

Euroopan komission Horizon 2020 -ohjelmassa on alkanut 2015 projekti MINATURA2020 (16 EU -maata mukana). Sen päätarkoitus on kehittää konsepti ja metodit yleisen edun kannalta tärkeiden mineraaliesiintymien hyödyntämisen varmistamiseksi – muun maankäytön, kuten erilaisen suojelun, suhteen.

GTK :n lausunto

- A. GTK esittää, että mineraalipotentialin kartoitus ja malminetsintätoimet sallittaisiin Natura-alueilla siten, että luontoarvot eivät vaarannu.
- B. Mineraalisten raaka-ainevarojen osalta tunnetaan tällä hetkellä useita tapauksia, joissa tutkimukset ovat estyneet tai merkittävästi hidastuneet Natura 2000 -verkoston vuoksi. Näitä Suomen ja EU:n kannaltakin merkittäviä tutkimuskohteita ovat mm. Sodankylän Sakatti (Anglo American), Ylitornion Rompas (Mawson Resources) sekä Kuusamon Iivaara (Geologian tutkimuskeskus). Näiden alueiden jatkotutkimusten salliminen on yleisen edun kannalta tärkeitä.
- C. Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen purkamista voidaan harkita yleisen, painavan syyn perusteella. Tällainen syy voi olla esim. merkittävän malmiesiintymän hyödyntäminen (sen sijaan esiintymän tutkimus, malminetsintä, ei aiheuta koskaan em. harkintaa). Natura 2000 -alueen purkamiseen ja korvaavan alueen nimeämiseen on luotava toimiva mekanismi.
- D. Ennen uusien Natura 2000 -alueiden perustamista on ko. alueen luonnonvarat tutkittava (Vrt. Kanada, Australia). Tämä sisältyy myös Geologian tutkimuskeskuksen velvoitteeseen kartoittaa luonnonvaroja koko maan alueelta. Välttämättä ao. kartoituksella ei saada selvyyttä alueen kaikista luonnonvaroista, mutta todennäköisesti pystytään kuitenkin antamaan arvio esim. alueen malmipotentialista. Sellaiset alueet, joilla on huomattavaa malmipotentialia, on syytä harkita jätettäväksi uusien Natura 2000 -alueiden ulkopuolelle.

Mika Nykänen
pääjohtaja

Pekka Nurmi
tutkimusjohtaja